

Rastende trækfugle på Tipperne 2012

Notat fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi

Dato: 11. april 2013

Ole Amstrup¹
Mogens Bak¹
Karsten Laursen²

¹Amphi Consults
²Institut for Bioscience

Rekvirent:
Naturstyrelsen
Antal sider: 6

Faglig kommentering:
Thomas Eske Holm
Kvalitetssikring, centret:
Jesper R. Fredshavn

AARHUS
UNIVERSITET

DCE - NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI

Tel.: +45 8715 0000
E-mail: dce@au.dk
<http://dce.au.dk>

Indhold

Mange svømmeænder i efteråret	3
Få vadefugle på Tippetnes vade	4
Mange skestørke, bramgæs og rovfugle	5

De rastende fugle optælles hvert år på Tipperne som led i den nationale overvågning af de trækfugle, som forår og efterår passerer Danmark på deres træk mellem ynglepladser og overvintringsområder. Tipperne er i den forbindelse enestående, da overvågningen her antagelig kan fremvise den længste tidsserie i Europa, da tællingerne blev påbegyndt i 1928 og siden er gennemført hvert år med få undtagelser.

De tal, der præsenteres her, er maksimumantal for forår og efterår, og selv om tælleintensiteten i de seneste 10 år er faldet fra 6 til 2 tællinger om måneden, må tallene anses for at være nogenlunde repræsentative i perioden marts-november. I vinterperioden (december-februar) foretages af systematiske optællinger kun den årlige midvintertælling, så i den periode er tallene mere usikre. Desuden er der i 2012 kun udført én tælling i juli og ingen i august. Der foreligger dog nogle få, ufuldstændige tællinger fra juli og august. I øvrige dele af Ringkøbing Fjord (Klægbanken og Haurvig Grund) blev der kun udført én tælling (oktober). I dette notat fokuseres på de mange svømmeænder, der gæstede Tipperne i efteråret 2012.

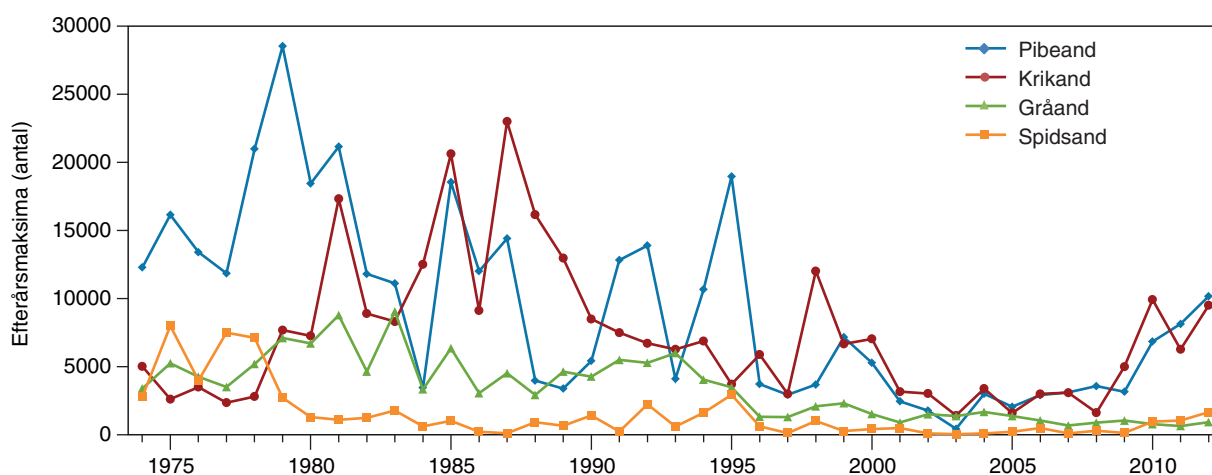
Mange svømmeænder i efteråret

Reservatet er en af landets vigtige rastepladser for svømmeænder. Fra juli og frem til november faldt der store mængder nedbør, hvilket medførte en øget tilstrømning af vand fra Skjern Å til Ringkøbing Fjord. Efteråret var også præget af vestlige vinde, hvilket medførte, at slusen i Hvide Sande havde vanskeligheder med at lede vand ud af fjorden, og det resulterede i høje vandstande i fjorden.

I efteråret 2012 blev der set usædvanligt mange hjejler, op til 13.000 fugle blev registreret. (Foto: Ole Amstrup).

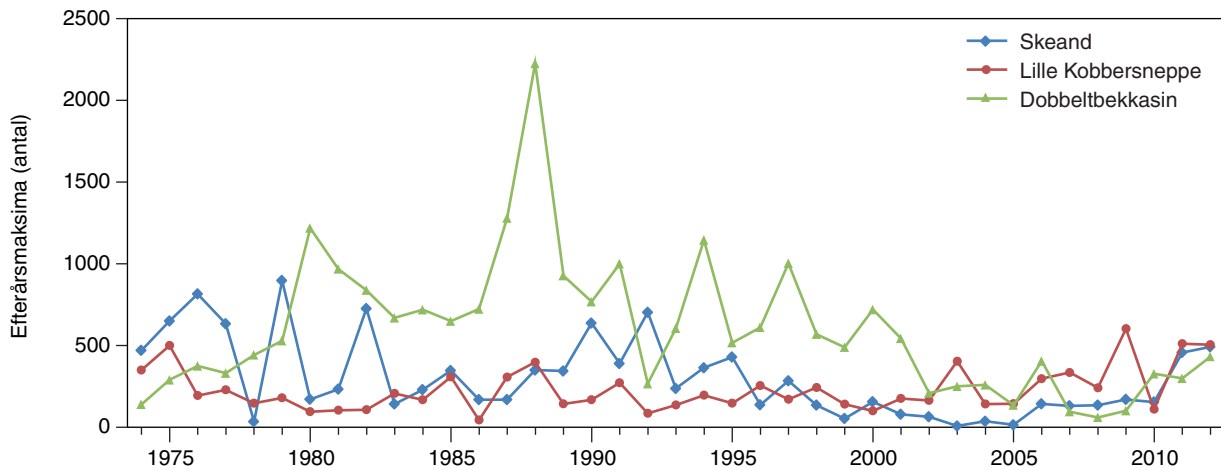
Ved høje vandstande har svømmeænderne vanskelig ved at nå planterne under vandet, men på trods heraf var der forholdsvis store antal svømmeænder det meste af efteråret. *Pibeand* kulminerede den 28. september med 10.171 fugle, hvilket er det højeste antal siden 1995 (Figur 1). Hovedparten af fuglene fouragerede vest og nord for Tipperhalvøen. Antallet af *krikand* svingede meget, sandsynligvis pga. de høje vandstande. Allerede den 4. september var der 7.203 fugle, men kulminationen skete først den 24. oktober med 9.505 fugle. Hovedparten af fuglene rastede i reservatets østlige dele på Fuglepold og i Tippetande. Det er således tredje år i træk med forholdsvis høje antal (Figur 1). *Gråand* kulminerer sent på året, og det var da også på årets sidste tælling, at det største antal på 930 fugle blev optalt (29. november). Det er ganske vist en stigning i forhold til 2010 og 2011, men langt fra antallet i perioden 1974-1995, hvor der også blev talt om vinteren (Figur 1). *Spidsand* kulminerede forholdsvis sent med 1.661 fugle den 9. november. Hovedparten af fuglene rastede vest for Tipperhalvøen i Rødsandshagebugten. Det er det højeste antal siden 1995, men stadig langt fra antallene i 1970'erne, hvor fjorden var mere fersk og hvor der var betydelig mere undervandsvegetation (Figur 1). *Skeand* havde også et godt år på Tipperne, da højeste antal blev optalt den 24. oktober med 492 fugle, hvilket er det højeste antal siden 1992 (Figur 2). Stort set alle fugle rastede vest for Tipperhalvøen. I modsætning til de mange svømmeænder blev der overhovedet ikke observeret *blishøns* i efteråret.

Figur 1. De maksimale antal af pibeand, krikand, gråand og spidsand observeret på Tipperne, efterår 1974-2012.

Få vadefugle på Tippeternes vader

De høje vandstande det meste af efteråret var ikke gunstige for vadefugle som *almindelig ryle*, mens de fugtige enge har været velegnede for bl.a. *hjejle* og *dobbeltbekkasin*. Det højeste antal *almindelig ryle* registreredes den 4. september med 2.799 fugle, hvilket er det laveste efterårsmaksimum siden 1974. Hele efteråret var der forholdsvis høje antal af både *hjejle* og *dobbeltbekkasin*; arterne kulminerede hhv. den 20. oktober med 13.000 fugle og den 9. november med 432 fugle. Det er det højeste antal for *hjejle* siden 1974 og for *dobbeltbekkasin* siden 2001 (Figur 2). *Lille kobbersneppe* kulminerede den 28. september med 505 fugle. Det er tredje gang inden for de seneste 4 år, at efterårsantallet kommer over 500 fugle (Figur 2). Hovedparten af fuglene var juvenile, hvilket kunne tyde på, at arten har haft en god ynglesæson.

Figur 2. De maksimale antal af skeand, dobbeltbekkasin og lille kobbersneppe observeret på Tipperne, efterår 1974-2012.

Mange skestorke, bramgæs og rovfugle

Af øvrige arter blev der registreret mange *skestorke*. Omkring månedsskiftet august/september rastede op til 81 fugle på reservatet, hvilket er det største antal, der er set på lokaliteten. Inden 2012 var det største antal 29 fugle.

Det fugtige efterår i 2012 gav mange observationer af Dobbeltbekkasiner. (Foto. Ole Amstrup).

Bramgås fortsætter med at stige i antal. Den 18. april blev der registreret 19.050 fugle på reservatet, et antal der ikke er set tidligere.

Generelt er der de seneste par år registreret mange rovfugle på reservatet. I alt fire gange blev der observeret 3 *havørne* på én gang i efteråret. *Vandrefalk* satte ny rekord med 4 fugle på reservatet i 2011, hvorimod der i 2012 kun blev noteret 3 fugle. En juvenil *Jagtfalk* blev set i perioden 20. oktober til 29. november. Yderligere en juvenil *jagtfalk* blev noteret på Værnengene den 4.-6. oktober.

Af de øvrige sjældne arter på Tipperne blev der set et enkelt individ af *silkehejre* (juni), *steppehøg* (august), *aftenfalk* (maj), og *bjergpiber* (december).

Tabel 1. Antal (maksimum) for- og efterår af udvalgte vandfuglearter på reservatet Tipperne 2010-2012.

	1. halvår			2. halvår		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Knopsvane	217	255	204	491	271	570
Pibesvane	29	98	6	15	52	0
Sangsvane	195	745	139	91	245	88
Kortnæbbet gås	745	1.320	849	8.000	10.170	8.180
Grågås	1.178	628	227	801	2.450	1.420
Bramgås	16.900	8.400	19.050	1.559	7.340	12.648
Mørkbuget korttegås	945	1.166	752	39	25	14
Pibeand	1.686	2.321	1.779	6.843	8.139	10.171
Krikand	847	1.245	4.553	9.923	6.272	9.505
Gråand	84	236	608	780	646	930
Spidsand	66	462	368	970	1.050	1.661
Toppet skallesluger	101	102	90	335	295	75
Klyde	292	110	122	1.155	249	430
Hjejle	700	6.500	1.070	2.600	4.860	13.000
Vibe	101	327	165	206	526	903
Almindelig ryle	1.013	2.370	2.532	4.488	6.865	2.799
Brushane	94	172	181	180	85	45
Dobbeltbekkasin	12	16	17	327	299	432
Lille kobbersneppe	596	349	605	110	511	505
Stor regnspove	599	438	503	320	312	275